

Milan Jesih
LAHKODA

Na sedmih ribničkih na vzhodu mesta,
v parku, imenovanem Stari gaj
– čeprav o kakšnem novem nič ne vesta
ne zadnji tat ne prvi policaj –,

na sedmih ribničkih, si izmišljujem,
sedem labodov vsak v svojo samoto
plava in v jutro in v daljne kraje tuje
in se priganja s perutnic flafotom

in se mudi s tem, da v mulj kljun potaplja,
vlači ven alge iz polivinila,
da od njih curljaje v težkih kapljah
se sceja mastna voda gnila,

in s takšnim tempom dlje in dlje plava
– si izmišljujem, kakor zmeraj –,
preden zaspi v srebrnatih daljavah
v šašju na bregu zgodnjega večera.

Ni vse, da bi trdno na trdnem stalo:
tako recimo
copatica, dekličje obuvalo,
vam v trhlem zraku s pantomimo

rada izvede v prispodobi gnomo,
ki kot da bi frfravo – pa le scela –
izkustvo vseh rodov zajela,
kar kdaj jih je izvalila šola dvomov

– pred štirimi stoletji bodo
z Descartesom definirani v metodo –,
tako da, kdor jo vidi, se nemara
mu slejkoprej nameri,

da se v najboljši veri
v sebi in z vero in s seboj prevara;
ko zagotovo
hkrati tedaj

prismuka
se zraven za povrh še tista kljuka
ločilasta, stari vprašāj,
sprejmite ga za odgovor,

ki ga ultimativno razumeti
kaže zgolj za pripombo zajedljivo,
da tudi škorenjci pa sandaleti
tacajo vselej tam, kjer ni je, njivo.

Včasih zagledaš mestece v daljavi,
kjer veš, da je samo šotnato barje;
tako, kjer ni nič, se na mah pojavi
spomin, od pravkaršnjosti še razžarjen

– in z njim še drug, enak, že davno ugasel
stoleten gre ob zatonu čez dvorišče:
v srcu gozdič zelen, kjer zjutraj v kasu
mlad lovec ljubico nezvesto išče –;

in tretjokrat, ko vidiš v travi
na rosi lise – ali so vilinje
ali dekličje svilnate stopinje,
se pravi s plesom spisani pozdravi,

ali naključje je s pedanco znano
izvezlo minuciozni ornament?
Včasih spet prazen zreš kam predse v prazno
in vidiš zgolj suh čas nepokorjen,

neviden, ko se je nemara stresel,
kot se iz žare strese prah pepelov
v veter, v samoto med ciprese,
ko se konča vse, kar se je začelo.

Na robu gozda hiška iz čokolade,
začudenja in dvomov nadrobljenih
in petja ptic – ker se imajo rade:
gospod, vi tudi žvrgolite ženi –;

tik zraven iz brezdanje sence hoj
zvijuga se potoček
– če žejni bi bili mogoče –
in proč čez plano ubeži takoj.

Dom je, se vidi, zapuščen,
odšli so in pomrli sladkosnedi;
jim je presedel bil omleden hren,
bogvedi,

so se preobjedli palačink
pa obetov plevknatih, zavutih vanje,
ali odgnal jih je pekoč spomin
ali so vzele jih preslastne sanje,

ve Bog. Zgolj krhek zid
iz precejenih pesmic ptičjih:
samo odkimajte, pa se odresniči –
a boste pokleknili vodo pit?

V pristan pod noč
je ladjica priplula,
prinašajoč
– kot zlate – kutine iz Istanbula.

Kdor jih je okusil, se mu je zabledla
v sanje ljubezenska povest
iz še bolj daljnih, še bolj vzhodnih mest,
da zjutraj našel konja ni ne sedla:

podobe žive
čudežnih krajin in poslopij
in žit in školjk in rož kamnite njive,
kakrašnih ni v Evropi,

preobilje, beda, smeh in gnev in jad,
v draguljih led in v ledu kri,
životci, turbani, pahljače, biči,
zvenenje strun in švist granat –

vse se zgubi
in razobličiči,
a jè v pogledu nekem, jè
usodno brezno klica,

ki nas je vse
– in vas, gospa, in vas, gospod –
ostalo čakati povsod
z obljubo morebiti da v zenicah.

Snežna kraljična pismo je dobila,
na znamki palma in priporočeno
– datum z besedami, podpis, štamplja –,
da Lev Četrti rad bi jo za ženo

v čedno ekvatorialno monarhijo:
vsa oblast ji gre, vseh znanih trinajst vej,
plus sam da odgovoren bo zgolj njej
in dan na dan ji džojnt za džojntom zvijal.

Kaj, da kar obsedela je sred hiše?
Kaj zdaj mečka omahuje onegavi?
Miži, smehlja se, ko da ni pri zdravi –
kaj vroče ne odpiše

v ledenih rožah, severni pisavi?
Naj vendar pošlje splužit letališče!
Sedi z nasmehom, slikanim za zmeraj
– čez znani grund, čez srčno jugotožje –

s tihim vršanjem zgodnjega večera
skoz mangovce, in cesar, ljubi mož njen,
ob njej v prestolu drema in jo sanja
in kar je tega idiličnega sranja:

rajši zgolj možnost kot spolnitev,
prej kot dejanje bolj resnična misel –
najslajše so radosti neužite.
Pri nas je po predalih sto in sto pisem!

Kdo je na vrtu travo potacal?
Medved ni bil, drugače se podpiše,
ne vasovalec, hči se je odmožila,
ne tat, saj krasti revežem ni prav –

kdo lazil je okrog hiše,
ne vem, bom molčal, nimam besedila,
a eno je gotovo:
pod hruško je pohojeno na novo.

Resda ni več, kot ko bili smo mladi,
ko glažem in ugankam greš do dna,
naučil sem se in navadil,
da vem en nič, razumem pa še manj –

a vendar, kdo bi bil? Mogoče
za hipec južne sape odložile
so v vrt k počitku vile
ali duhove zlih, miru iščoče?

Ah, ne. Zdaj vidim. Ženina sandala
in moj copat sta ujela se v roman:
ponoči ju zmamilo je na plan,
pa v rosi na plesišču sta obležala.

Bajta je kje na samem kraj obale,
če si predstavljate izmišljijo:
kokoši s petelinom so zaspale,
v spanju si sproti sanje govorijo;

kmet gospodar iz kletnih starih časov
prinese si pol litrčka črnine
– prevret mošt, fermentirane spomine –
pod brajdo na teraso

in obsedi – ne da bi si natočil,
ne v glaž ne v grlo –
v mladi noči.
Bog, mojemu življenju vse je umrlo.

Za hrbtom prazna temna hiša
se zrašča z mrakom v eno bitje.
V kurniku sanjanje se stiša.
Če okleva, angeli, mu vi nalijte!

Na nočnem nebu volk
usločen
do severa je od jugovzhoda dolg.
Ne vidiš ga, zgolj slutnja kdaj mogoče

zazna prozorni obris njegov,
preden o njem podvomi in ga zbríše
– in se zaleze v interier v brezsnov
pozabe: ni, da nebit nima hiše –;

kot bil iz folije ledu izstrigel
bi povečavo silhuete
pretkanca iz knjige,
ki punčke mu zaupati ne smete,

ko babici obed nesoč
skakljate skoz gozdič
in je še daleč suha noč,
ko vse navzgor zijal bi nič,

če ne bi ploski tenki led
pod zvezdami nad nami kdaj zavisel
prozoren skoz in skoz in spet in spet
se silil ne v pogled, silil se v misel,

se umikal brez spomina in spominov
– od severa do jugovzhoda dolg –,
 cedil iz gobca slino
in bil prostrt po nebu volk.

Kar je življenja, trije debeluhi
za mizo hrastovo sedijo,
brbljajo o politiki in kuhi
in kuharicah, glej tapiserijo:

na tleh ležeči pudelj se ne gane,
miruje čas, ura se ne premika,
v glažih žganjice rahlo vzvalovane
stojijo – to pripoveduje slika –,

v prizoru se očituje – ali skriva –
nekakšna otožnost prevsiljiva,
zato, češ da jo v čiščenje bo dala,
ta teden nova gospodinja mlada

jo zrolano bo na podstrežje nesla,
da v najbolj hudih dneh podgane
požrejo kužka in tri rejena tesla
in po otožnosti sam drek ostane.

Hiša spominja se moža z očali,
ki, preosebljen v suh prepah,
ponoči, ko so stanovalci spali,
je po stopnicah hodil mimo njih

tik onkraj zida in jim reševal,
če kdaj je ostalo kaj od sanj krilatih,
in jim z narobe obračal jih na prav:
v sliko, ko vam naproti pride mati

in mokre roke si v predpasnik briše,
v prikaz razpašne sončnate ravnjave
– v pšenici glejte make in modriše
in konje pod oblaki in žerjave! –

ali v kak drug pomirjujoči čar,
ki, kar bedi v vas, željno ga odpija
z neskončnega menija
slepil, prividov in utvar.

Hiša se ga spominja s škripajočim
zavzdihovanjem, ki se na stopnišče
v samoti kdaj potoči
in se s tišino v molk zapiše.

Če je pod soncem mesto, ki premore
hišo z oboki podkleteno
in iz salona čist pogled na morje,
in če je v kleti kupljenih pošteno

sedmero sodcev z vini z bližnjih gričev
in če za gospodarja ste v tej hiši:
gospod, če preoholo se ne sliši,
vas brez prepričevanja bom prepričal,

sprejmite me pod svojo streho.
Vašo soprogo bom prevzel, nič bati,
z od uhlja k uhlju slikanim nasmehom,
hči me pozdravljala bo že med vrati,

»zmeraj oblečen v samo trto, striček?«
mežikala mi hišna, »kozel stari,
te še ima cepetec? – Bog nas varji!«

Sleherni gost najbolj odličen

nad vaše ime bo dobre želje klical,
ko polna vrčev bo ječala miza
in bojo glaži trkali k zdravicam,
zavzdignjeni k podobi Dioniza.

Sprejem v salonu, slavni bariton
 postal je siten in nasilen;
saj žena in hčeri obe so ga mirile,
 a vse zastonj –

čes dirigent da tempo je zasral,
a najbolj je skrtačil tenorista,
kje vse in kaj vse da je pel neprav,
malček samo po notah naj polista

 – če jih zna brati –;
izpad z nizom žaljivk je zapečatil,
penino vrgel z ledom vred po tleh,
 burkaško buhnil v smeh

in, ne kot bežal bi, bolj kot znenada
 da ni mu več ničesar mar,
skotalil se v kamin – zajetna klada
 v njem sevala je temen žar –,

 kot list pelirjev v čad zagorel
in se po dimniku odkadil v noč,
v migljanje zvezd in v vse malore,
 svoj prav izkazujoč.

Ko cirkus odcijazil se je iz mesta
v preddež k hribovju na zahodu,
izginila deklina je nezvesta –
dobrotnik ni tako se z njo pogodil,

in sólo mu je, ko brez nje večerja,
sólo, potem ko konjaček popije
v kavarni vizavi žandarmerije,
sólo še bolj ob šlagerjih s klavirja,

sólo, ko gre v najeto stanovanje
in brska po užaljenih predmetih
– brska: saj je kajneda plačal zanje! –,
ki ni se zdelo ji s seboj jih vzeti,

sam po temačnem keju se odpravi,
peš gre – naj mu rosi po bosih glavi,
ko iz fundusa ni usvojil si dežnička,
naj vzbujajo mu strah nepridipravi –

in hlipa v dež, da ja od solz ni haska,
in v brado si momlja »prekleta pička«,
sólo mu je – še žalost mu ne odzdravi –,
zgolj gnusov krempelj ga po srcu praska.